

स्थौरोऽग्निपुतः स्थौरोऽग्निपूपो वा। इन्द्रः। त्रिष्टुप्

पिब सोमं महत इन्द्रियाय पिब वृत्राय हन्तवे शविष्ठ।

पिब राये शवसे हूयमानः पिब मध्वस्तुपदिन्द्रा वृषस्व॥ १०.११६.०१

महते- महत्यै। इन्द्रियाय- ईशानशक्त्यै। सोमम्- रसम्। पिब- अनुभव। शविष्ठ- अतिशयेन बलिन्। वृत्राय हन्तवे- आवरणबाधनाय। पिब। राये- दानयोग्यसम्पदे। शवसे- बलाय। हूयमानः- आहूतः सन्। पिब। मध्वः- मधुरं रसम्। पिब- अनुभव। तृप्त- तृप्तः सन्। इन्द्र- ईशानाधिदैवत। वृषस्व- आसिञ्च॥१॥

अस्य पिब क्षुमतः प्रस्थितस्येन्द्र सोमस्य वरमा सुतस्य।

स्वस्तिदा मनसा मादयस्वार्वाचीनो रेवते सौभगाय॥ १०.११६.०२

अस्य- एतस्य। क्षुमतः- स्तुतियुक्तस्य। प्रस्थितस्य- इन्द्रार्थमुद्यतस्य। सोमस्य- रसस्य। सुतस्य- निष्पन्नस्य। वरम्- वरणीयमानन्दम्। इन्द्र- ईशानाधिदैवत। पिब- अनुभव। स्वस्तिदाः- मङ्गलदः सन्। मनसा- चित्तेन। मादयस्व- तुष्टो भव। अर्वाचीनः- अभिमुखाञ्चनः सन्। रेवते- दानयोग्यसम्पदे। सौभगाय- कल्याणाय। मादयस्व॥२॥

ममत्तु त्वा दिव्यः सोम इन्द्र ममत्तु यः सूयते पार्थिवेषु।

ममत्तु येन वरिवश्चकर्थं ममत्तु येन निरिणासि शत्रून्॥ १०.११६.०३

इन्द्र- ईशानाधिदैवत। दिव्यः। सोमः- रसः। त्वा- भवन्तम्। ममत्तु- मादयतु। यः। पार्थिवेषु- दिव्यः सन्नपि भौमभोगेषु। सूयते- निष्पन्नः। सः। ममत्तु- मादयतु। येन। वरिवः- उत्तमं कर्म। चकर्थ- अकरोः। स ममत्तु। येन। शत्रून्- वृत्राणि। निरिणासि- निर्गमयसि। स ममत्तु॥३॥

आ द्विबर्ही अमिनो यात्विन्द्रो वृषा हरिभ्यां परिषिक्तमन्धः।

गव्या सुतस्य प्रभृतस्य मध्वः सत्रा खेदीमरुशहा वृषस्व॥ १०.११६.०४

द्विबर्हाः- उभयलोकहितः । अमिनः- काम्यः । वृषा- वर्षकः । इन्द्रः- परमेश्वरः । हरिभ्याम्- प्राणाश्वाभ्याम् । परिषिक्तम्- सुसंस्कृतम् । अन्धः- हव्यम् । आ यातु- आगच्छतु । गवि- चित्किरणे । सुतस्य- निष्पन्नस्य । प्रभृतस्य- प्राहृतस्य । मध्वः- मधुरस्य रसस्य । सत्रा- अनुभवेन सह । खेदाम्- खिन्नानाम् । अरुशहा- शत्रुघ्नः सन् । वृषस्व- क्षर ॥४॥

नि तिग्मानि भ्राशयन्भ्राश्यान्यव स्थिरा तनुहि यातुजूनाम् ।

उग्राय ते सहो बलं ददामि प्रतीत्या शत्रून्विगदेषु वृश्च ॥ १०.११६.०५

तिग्मानि- तीक्ष्णानि । भ्राश्यानि- प्रकाश्यानि । भ्राशयन्- प्रकाशयन् । यातुजूनाम्- यातुधानानाम् । स्थिरा- दृढानि शरीराणि । अव तनुहि- अधः पातय । उग्राय- उद्गूणाय । ते- तुभ्यम् । सहः- सहनशीलाख्यम् । बलम् । ददामि- प्रयच्छामि । विगदेषु- विविधशब्दयुक्तेषु युद्धेषु सत्सु । शत्रून्- वृत्राणि । प्रतीत्य- प्रतिगम्य । वृश्च- छिन्धि ॥५॥

व्यश्र्य इन्द्र तनुहि श्रवांस्योजः स्थिरेव धन्वनोऽभिमातीः ।

अस्मद्यग्वावृधानः सहोभिरनिभृष्टस्तन्वं वावृधस्व ॥ १०.११६.०६

इन्द्र- परमेश्वर । अर्यः- आर्यशीलः सन् । श्रवांसि- अतीन्द्रियश्रवणोपलक्षितदिव्यानुभूतिम् । वि तनुहि- विस्तारय । स्थिरेव- दृढानिव स्थितान् । अभिमातीः- अभिमानयुक्तान् अभिमानभावनानि वा प्रति । धन्वनः- भवदायुधानि विस्तारय । अस्मद्यक्- अस्मदभिमुखाञ्चनः । सहोभिः- सहनशक्तिभिः । वावृधानः- वर्धमानः । अनिभृष्टः- अप्रधृष्यः सन् । तन्वम्- स्वदेहम् । वावृधस्व- वर्धय ॥६॥

इदं हविर्मघवन्तुभ्यं रातं प्रति सम्राळहृणानो गृभाय ।

तुभ्यं सुतो मघवन्तुभ्यं पक्वोऽद्धीन्द्र पिब च प्रस्थितस्य ॥ १०.११६.०७

मघवन्- सम्पद्वन्निन्द्र । इदम्- एतत् । हविः- हव्यम् । तुभ्यम्- ते । रातम्- दत्तम् । सम्राट्- राजा । अहृणानः- असङ्कुचितः सन् । प्रति गृभाय- प्रतिगृहीष्व । मघवन् । तुभ्यम्- त्वदर्थम् । सुतः- निष्पन्नः । पक्वो रसः । इन्द्र- परमेश्वर । प्रस्थितस्य- भवदर्थमुद्यतं रसम् । पिब- अनुभव ॥७॥

अ॒द्धीदिन्द्र॒ प्रस्थि॑ते॒मा ह॒वीषि॑ च॒नो दधिष्व॑ प॒चतो॑त सोम॒म्।

प्रय॑स्वन्तः॒ प्रति॑ ह॒र्याम॑सि त्वा स॒त्याः स॑न्तु यज॒मानस्य॑ का॒माः ॥ १०.११६.०८

इन्द्र- परमेश्वर । प्रस्थिता- भवदर्थमुद्यतानि । इमा- एतानि । पचता- पक्वानि हवीषि-
चरुपुरोडाशध्यानभावनादिहव्यानि । अद्धि- अनुभव । चनः- अन्नम् । दधिष्व- धारय । उत- अपि
च । सोमम्- रसमनुभव । प्रयस्वन्तः- हव्यवन्तः । त्वा प्रति- भवन्तं प्रति । हर्यामसि- कामयामहे ।
यजमानस्य । कामाः- इच्छाः । सत्याः- अवितथाः । सन्तु- भवन्तु ॥८॥

प्रेन्द्रा॑ग्निभ्या॑ सुव॒चस्यामि॑यमि॒ सिन्धा॑विव॒ प्रेर॑य॒ नाव॑म॒र्कैः।

अया॑ इव॒ परि॑ चरन्ति दे॒वा ये अ॒स्मभ्य॑ धन॒दा उ॒द्भिद॑श्च ॥ १०.११६.०९

इन्द्राग्निभ्याम् । अर्कैः सुवचस्याम्- मन्त्रसंहिताम् । सिन्धौ- समुद्रे । नावम्- नौकाम् । प्रेरयम्-
प्रेरयन्ति । इव । प्र इयमि- प्रेरयामि । ये । अस्मभ्यम्- नः । धनदाः- सम्पदायकाः । उद्भिदश्च-
आवरणभेदकाश्च । देवाः- अग्नीन्द्रादयः । अया इव- सञ्चरन्तः साधव इव । परिचरन्ति-
सञ्चरन्ति ॥९॥